

Leto VI.

V Ljubljani, 17. septembra 1910.

Štev. 9.

M. KASTELČEVA:

Karolina Světla.

Narodna pisateljica Česa je vsega treba, s kakšnim srcem mora ustvarjati pisatelj, preden ga počasti slovstvena zgodovina s takim priimkom! Koliko je treba ljubezni, goreče apostolske ljubezni, preden ga široke vrste naroda sprejmejo za svojega prijatelja, očeta in učitelja!

Češka pisateljica Karolina Světla, kateri so nedavno postavili v Pragi spomenik, je bila v resnici narodna pisateljica. Ona si je znala pridobiti ljubezen vseh slovanskih narodov s svojimi vernimi slikami, ki so vzete naravnost iz narodovega življenja. V njenih povestih je češko ljudstvo na prvi pogled spoznalo samo sebe, svojo zemljo, svoje obnebe, zato se jih je oprijelo s toliko gorečnostjo. Kar je Poljakom Marya Konopnicka, to je bila Čehom Karolina Světla. Světla je sicer mrtva, toda taki izredni ljudje ne umro v resnici. V narodu žive dalje ter se ponavljajo z vsako novo dušo, ki v svoji ukaželjnosti sega po knjigi.

Karolina Světla roj. Ivana Rottova, omožena Mužáková, se je rodila l. 1830 v starem delu zlate Prage. V tem času je bila Praga še najkrepkejša nemška trdnjava na Češkem. »Boljši« ljudje so takrat govorili samo nemški, tuptam francoski; učenjaki pa so pisali latinski. Češko besedo je bilo čuti le iz ust pripro-

stega naroda. Mala Ivana Rottova je posečala nemške šole, ker čeških takrat sploh ni bilo. Vendar pa se ni mogla docela ponemčiti; babica jej je namreč vedno pravila češke narodne pripovedke in oče jej je čestokrat govoril o sijajni češki preteklosti. Tako je postala Ivana zavedna narodnjakinja ter se je omožila z zavednim profesorjem Mužákom.

Ko je mladi ženi umrla še v zibelki edina hčerka, jo je ta izguba tako ranila, da je bolehalo štiri leta. Niti čitati ni smela, da bi ne dražila že tako napetih svojih živcev. Ženin njene sestre Sofije, ki je bila tudi ugledna pisateljica, zdravnik Podlípiski, pa jej je končno nasvetoval baš nasprotno sredstvo. Dejal je, naj duševno dela, češ, da bo bržčas to pravo zdravilo za njeno bolezen. In gospa Mužáková si je poiskala knjig, papirja in črnila. V kratkem času je bil dovršen spis v pismih z naslovom »Dvojno prebujenje«. Podpisala se je pisateljica »Karolina Světla« po rojstnem kraju svojega moža.

Tako je začela Světla pisateljvati. Tako je ozdravela. Začela je z veliko vnemo študirati češki jezik. Da bi ga spoznala v njegovem jedru, je šla med priprosto ljudstvo v rojstno vasico svojega soproga, kjer je zavrgla klobuk in si je po šegi svojih svakinj zavezala pisan robec na glavo. Svoja dolga krila, ki so jo ovirala pri hoji navkreber, je zamenila s kratkimi, kmečkimi. Oproščena tesnih salonskih vezij, je nabirala Světla, kakor pridna čebelica, snovi za svoje mične povesti.

Spisi Karoline Světle so vedno zeleneče drevo. Dišeče in bujne cvetove njegovih vej raznašajo igravi veterčki po vseh planjavah češke domovine; z njegovim sadjem se krepe in oživljajo neštevilne vrste vnetih čeških čitateljev. Iz velike blagajnice svoje bogate domišljije je izbirala Světla vselej, kar je bilo plemenitega in vzvišenega, čistega in velikega, lepega in ganljivega.

Karolina Světla je bila rojena filozofinja; in pečat svojega duha je vtisnila tudi vsem svojim spisom. V svojih delih razmotriva Světla najraznovrstnejše stvari: Narodno probujenje, domoljubje, odpadništvo, zakonska, verska vprašanja, vprašanje enakopravnosti, socijalna in osobito ženska vprašanja, vse to jo zanima. Kjer jih sama ne rešuje, tam sili čitatelja, da razmišlja sam o njih dalje. Mnogo je ljudij, ki presojajo svet le s srcem ali z razumom. Světla je znala spojiti oboje.

Najbolj znana dela Karoline Světle so »Vaški roman«, »Križ ob potoku«, »Frantina« (Franciška), »Poslednja

Zahtevajte cikorijo

gospa Glogovska«, »Pripovesti stare prosjakinje«, »Prva Čehinja«, »Mlada gospa Zapletalova«, »Metulj«, »Na košnji« i. t. d. Poleg tega je napisala Světla tudi svoje »Spomine«, v katerih se dotika raznih, perečih dnevnih vprašanj.

V vseh razpravah ter celo v mnogih literarnih delih je njena temeljna misel: Prebudili smo se, zavedamo se, da smo narod, ali nimamo še državne samostojnosti; niti izdaleka še nismo dovršili svojega velikega narodnega dela, a že se nam začenja tresti temelj pod nogami. Stresamo ga pa sami, ker rušimo notranje narodno edinstvo in nismo složni med sabo. Najhuje je to, da se niti ne zavedamo svojega uničevalnega dela ter se pehamo za sence, medtem ko počivajo vse roke, ki bi se morale složno gibati, da si utrdimo narodno zgradbo, ki so jo dvignili naši preporoditelji.

Karolina Světla je bila v resnici izredna pojava, svetlo solnce, katerega žarki so posijali v zadnji kotiček češkega narodnega življenja. Prav želeli bi bilo, da bi se mogli seznaniti tudi širši sloji Slovencev s spisi Karoline Světle, ker bi po njih spoznali tudi zavedni, izredno delavni in vztrajni češki narod.

MANICA KOMANOVA:

Na kopíci.

Ni ga menda na kmetih veselejšega dne, ali bolj rečeno veselejšega večera kot je tedaj, ko spravljamo proso.

Kdor ni na kmetih vzrastel, seveda nima pojma o tem.

S prosom delamo vse drugače, kakor z drugim žitom. Pšenico, ajdo, ječmen denemo takoj, ko je požeto, v kozolec. Tam se žito potem suši toliko časa, da je godno za cepec. A ne tako s prosom. Požeto proso zvozijo takoj z njive domov. Ej, s kakošno častjo vzame potem doma z voza veliki hlapec prvi snop ter ga postavi na popolnoma izpraznjeni pod! Zatem šele sme druga družina segati po ostalih snopih ter jih nositi hlapcu, ki jih postavlja trdo in pokoncu okrog prvega snopa. To traja tako dolgo, dokler ni vse proso na podu. Kako lepo je videti zlatorumenno proso v mogočnem, največkrat ves pod obsegajočem krogu!

v korist Družbe sv. Cirila in Metoda!

To je torej prosena kopica. Takoj nato prižene na kopico gospodar par konj ter jih goni po dve uri in še več vedno na okoli, da težka konjska kopita odločijo in izluščijo slednje zrnje iz latovja. In ko je storjeno tudi to, spravi gospodar konje v hlev. Ko se približa večer, hiti družina opravljat živino, kajti vse ve, da bo nocoj nekoliko prej večerja.

Po večerji gresta gospodar in gospodinja takoj počivat. Za ostalo družino se pa sedaj šele prične pravo življenje. Veliki hlapec vzame svetilko, in hajdi proti podu. Za njim pa vsa družina. S poda sem jim pa že doni naproti glasen in vesel vrišč. Vedeti morate namreč, da kadar je kje kopica, ve za to vsa mladina na vasi. Veliki hlapec stopi na kopico, glasno zavriska in zdajci zavriskajo fantje vsi vprek, da se razlega daleč po vasi. S tem se je dalo naznanje, da je kopica otvorjena.

Nato se postavijo dekleta okroginokrog kopice ter prično privzdigovati in raztresavati slamo, ki jo potem podajajo fantom. Fantje pa delajo iz te slame zopet nekake snope, ki jim pravijo »berači«. To ime imajo menda zato, ker so vsega zrnja oropani. »Berače« potem mečejo na voz, ki je v ta namen zapeljan prav tik poda.

To delo traja kake tri do štiri ure. A vendar se zdi vsem ta čas prekratek. Kje je pač mladini bolj pogodu, kakor ravno na kopici, kjer prepeva, se raduje in šali, kolikor jej je ljubo in drago.

Ko je vsa slama s poda spravljena, porinejo in pometejo zrnje s plevami vred v kot, kjer počaka družega dne, da se izveja.

Seveda bi bilo sedaj že čas, da bi šli počivat. Toda sedaj pride veselje šele na vrhunec. Ni čudo. Vaški godec, ki je tam od daleč opazoval in nestrpno čakal trenutka, da se izprazni pod, stopi, kakor bi iz tal vzrastel, med nje ter začne gosti same poskočnice. Fantje in dekleta se urno sprimejo ter plešejo in rajajo po dve tri ure, včasih pa tudi do belega dne.

Pa naj potem še kdo reče, da na kopici ni res prijetno . . .

Prav tak vesel večer smo obhajali pred par leti na mojem rojstnem domu. Spominjam se vsega, kakor bi se bilo vršilo šele sinoči. Večerja je bila že v kraju, jaz pa sem hitela v kuhinjo pomivati in pospravljati.

Pravkar sem pospravila zadnje lonce, ko pripoje v kuhinjo sosedov sin, Balantov Jakob.

Zahtevajte Holinsko cikorijo!

»I kaj pa vendar počneš?« me je vprašal z veselim glasom. »Tam na podu je tak živahen direndaj, kako le moreš sama tičati tukaj?«

»Jakob, nisem utegnila,« odgovorim mu — »zakaj pa ti ne greš tja?«

»O, saj sem že bil tam. Pa kaj, ko ima vsaka stresalka že svojega vezača. Póte sem prišel. Pojdiva takoj! Veš, tako pridni so, da bo kmalu vsa kopica v kraju. Če zamudiva, še plesati ne bova smela.«

»Ne boj se, Jakob! Vsega nama bo še dovolj ostalo,« sem odvrnila smeje.

Bil je priden dečko, ta Jakob. Očeta že davno ni več imel. Z materjo, ki je pa bolehala že dolgo, in z edino sestro je delal in trpel dni in noči na borni koči. Ako mu je doma zmanjkalo dela, hodil je v dnino, da je tako več prištedil, kajti bil je silno varčen. Svojo bolno mater je ljubil s pravo sinovsko ljubeznijo. Sam zase je bil skop, a materi je postregel, s čemur je le mogel.

Letos je bil potrjen v vojake. Kot sin edinec je bil obvezan služiti le par mesecev, a še to se mu je zdelo neizmerno dolgo. »Kako bo materi hudo,« je dejal včasih — »ko me ne bodo videli cela dva meseca.«

Nocoj pa je bil še dovolj vesel in ko sva stopila na pod, ter se pripravila k delu, bil je kmalu z drugimi vred prav židane volje.

»Kajne, Jakob,« ga je podražil Štrukljev Francelj, — »nocoj sučeš »berače« v rokah, čez par tednov boš pa puško.«

»No, ta dva meseca mu bosta minila kar mimogrede,« pravi nato Mehnetov Ivan. »Jaz sem služil cela tri leta, a se mi zdi, da so kaj hitro minula. Sicer pa pri vojakihi tudi ni tako hudo, kakor nekateri trdijo!«

»Zasé mi še mari ni,« je rekel Jakob, »pač pa me skrbe mati. Težko jih pustim, četudi le za par mesecev. Vidim, da postajajo vedno slabotnejši.«

Skušali smo ga tolažiti, kakor je kdo vedel in znal. On pa je umolknil in pridno vezal. Parkrat se mu je »berač« pod roko razdril. Tedaj se je hitro sklonil, pobral razmedeno slamo, ter jo — ne da bi jo vnovič zvezal, z nekako jezo vrgel vun pod voz.

Delo nam je šlo vsem še dosti hitro izpod rok, a vendar je udarila ura že polnoči, ko se je oglasila harmonika na podu.

Zahtevajte Zvezdno cikorijo!

Fantje so prijeli vsak svojo stresalko ter se jeli sukati po podu kakor na kaki ženitnini. Jaz pa sem se zavrtela z Jakobom.

»Včasih sem že slišal praviti,« mi je začel pripovedovati med plesom, »da kolikor »beračev« se vezalcu v roki podere, toliko nesreč ga doleti tisto leto. Bom videl, če je to res. Trije »berači« so se mi razdrli, tri nesreče me zadenejo letos.«

»Prazne vraže, Jakob, pomisli vendar, kdo more videti v prihodnost. Kajne, tega, kar si sedajle povedal, še sam ne veruješ?«

»Ničesar ne verujem, ničesar. To sem rekel kar tako. To rekši je čvrsto zavriskal, udaril s peto ob tla, in zavrtela sva se še urneje naokrog . . .

Ura v vaškem zvoniku je udarila ravno dve čez polnoč, ko smo jenjali rajati, ter popadali trudni po svojih ležiščih.

Štirinajst dni pozneje je moral Jakob k vojakom. Bolna mati njegova se ni mogla utolažiti. Bolezen se ji je zelo hitro hujšala. Videlo se je na njej, da ne bo več dolgo. In res, komaj tri tedne po sinovem odhodu so jo našli nekega jutra — mrtvo v postelji. Jakob je prišel k pogrebu. Ni jokal in kričal ob grobu materinem, vendar se mu je na smrtnobledem obrazu bralo, da je popolnoma uničen.

»Srčno sem želel, da bi bil vojaščine prost,« je dejal, »sedaj mi je pa vseeno, naj bom pri vojakihi deset let ali pa še več. Doma nimam ničesar več iskati.«

Rada bi ga bila vsaj nekoliko potolažila, a ni se mi posrečilo. Do skrajnosti potrta se je vrnil k vojakom.

Deset dni potem pa dobim od njega naslednje pisemce:

Draga mi!

Naznanjam Ti, da me je zadela v kratkem času že druga nesreča. Bili smo na vojaških vajah gori v koroških gorah. Drugim se ni nič hudega zgodilo, jaz pa sem padel tako nesrečno, da sem si zlomil desno nogo. Sedaj ležim v vojaški bolnišnici. Ko ozdravim, se že zopet vidimo.

Pozdravljam Te

Jakob.

O ti nesrečni fant! Kdo bi si mislil! Pri njem se je pač uresničil pregovor: »Nobena tuga, samodruga«. Ko so mu nogo uravnali, se je kmalu vrnil domov, a bil je le senca proti prejšnjemu. Njegova sestrice mu je stregla z veliko skrbnostjo, a zaman. Jakobova lica se niso hotela več porudečiti. Poznalo se

Zahtevajte cikorijo

mu je, da je bolan tudi v životu. Lotil se ga je tisti sumljivi, neusmiljeni kašelj, ki pokonča toliko mladih bitij. Pešal je tako hitro, da se kmalu ni mogel več pokoncu držati.

»Menda se je vse zarotilo proti meni,« je dejal včasih ter trpel udano dalje.

Ko pa je zavel zopet jesenski veter, ko je začelo na drevju prvo listje rumeneti, in po njivah proso zoreti, so oznanili nekega jutra farni zvonovi, da je Jakob rešen vseh nesreč, vsega trpljenja.

Ubogi mladenič!

Nisem verovala v prazne vraže, in v nikaka prerokovanja, a vendar so mi neprestano šumele po ušesih besede rajnega Jakoba:

»Troje »beračev« se mi je razdrlo, troje nesreč me bo zadelo v tem letu!«

VITA ZUPANČIČEVA:

Največje sirote.

(Konec.)

Zavodov za slepce je v Avstriji 12 z 822 gojenci in 131 učnimi močmi. Za slovenske slepce nimamo zavoda. Pač pa imajo Hrvati v Zagrebu odličen deželni zavod za slepce. Dosedaj so s Kranjskega pošiljali slepce v Linc in druge nemške zavode, kjer pa se jih vsled pomanjkanja prostora že tudi branijo. Pri nas so slepci, bodisi izšolani ali ne, večjidel berači. Kaj jim tudi dosti hasne pouk, ki ga uživajo v tujini? Kakih šest let so v zavodu. Nauče se nemško čitati in govoriti (zraven večinoma pozabijo materinščino), izurijo se v kakem obrtu za slepce, ki ga pa v domači vasi ne izvršujejo in tudi izvrševati ne morejo, izgube počasi še tisto ročnost in hodijo s knjigo, ki so jo prinesli iz zavoda, ali pa z godalom, ki so se ga naučili, od hiše do hiše, od vasi do vasi, spremljani od vaških paglavcev, ki jim je to najboljša tatinska šola, — ali pa v spremstvu sodrugov beračev, ki po »bratovsko« dele z njimi nabrane milodare. Tako je naposled vseeno, ali je bil kdaj v šoli ali ne, berač je. Dolžnost kranjske dežele bi bila, da postavi zavod za slepce združen z zavetiščem za izšolane slepce. Dosedanje ustanove bi mogoče

v korist obmejnim Slovincem!

zadoščale za šolo; zavetišče pa bi nudilo slepcem priliko, koristno uporabiti svoje zmožnosti in se ogniti beračenju . . .

Za bebaste in slaboumne otroke imajo druge dežele tudi posebne zavode, kjer se primerno njih duševnim zmožnostim vzgajajo in odgajajo. Žal je možno le manjši del teh ubogih na duhu privedi do tega, da so deloma uporabni za praktično življenje. Najslabši med njimi pa ima vendar toliko koristi od vzgoje v zavodu, da se navadi na red in snago ter si pridobi nekatere mehanične ročnosti.

V Avstriji je 20 zavodov za slaboumne z 80 učnimi močmi, 1150 učenci, 629 dečkov, 521 deklic. Število vseh slaboumnih v Avstriji je 17.346. Slovenci nimamo vzlic naporu ljubljanske občine doslej še nobenega zavoda zanje. Najbrž smo za uk vsi prebrisane glave. Na 100.000 Kranjcev pride 74 duševnih revežev; dočim pride na 100.000 Dalmatincev 130 in na 100.000 Korošcev kar 212 slaboumnikov.

Dokler ne bo šolski obisk obvezen tudi za nenormalne otroke, t. j., dokler ne bo dovolj primernih šol zanje, dotlej bo ostala večina njih rodbinam in občinam v nadlogo. Tu bi bilo treba, da se združijo država, dežele in občine v pomoč . . .

Vsi zavodi in šole za nesrečne, nenormalne otroke si stavijo nalogo usposobiti gojence, da si morejo služiti sami svoj kruh. V gluhonemnicah se uče otroci v prvi vrsti govoriti in govor drugih razumevati z opazovanjem ust in govoril. Marsikdo se čudi, kako je to mogoče in vendar potrpljenje učiteljevo in učenčevo vse doseže. Govornemu pouku služijo vsi predmeti v šoli za gluhoneme. Le s tem, da učitelj glušču odpre jezik, ga vrne človeški družbi in ga usposobi, da postane njen koristen član. Poleg tega se vadijo dečki in deklice v različnih ročnih delih. Rokotvorni pouk za dečke obsega pletenje, lahka lesna dela, lepenstvo, rezbarstvo, strugarstvo, mizarstvo, modeliranje, krojaštvo in čevljarstvo. Pri tem pouku se obenem pokaže, za kako obrt bo imel učenec več ročnosti in veselja. Deklice se vadijo v ženskih ročnih delih, osobito v šivanju, poleg tega pa se jih uporablja pri domačih opravilih, pri snaženju, likanju in v kuhinji. Po dovršenem šolskem obisku vstopijo gojenci kot rokodelski vajenci in so večinoma prav pridni, vestni delavci.

Vkljub vsej šolski in stanovski naobrazbi pa človeška družba redkokdaj smatra gluhonemega delavca za vrstnega ali enakovrednega s slišcem-govorcem. V boju za obstanek je in bo

Zahtevajte Holinsko cikorijo

tak siromak vedno prikrajšan. Vsled svoje telesne hibe potrebuje v vseh težavnejših okoliščinah pomoči in sveta. Posebnega varstva pa potrebujejo gluhonema dekleta. Po Nemškem, posebno na Bavarskem, imajo za nje posebna zavetišča, ustanovljena iz milodarov in prostovoljnih prispevkov blagih src. V njih si mora pod spretnim vodstvom vsaka gluhonemka služiti vsakdanji kruh s šivanjem, vezenjem, likanjem in dr. Na ta način se obvaruje prilike, zaiti na kriva pota.

Tudi podporna društva za gluhoneme store mnogo za olajšanje življenja teh revežev, posebno moških, s tem, da jim preskrbe delo ali jim pomagajo ustanoviti si lastni dom.

Vedno je laglje preskrbeti gluhonemega s stalnim zaslužkom nego slepca. Slepci se navadno v zavodu poleg šolskih naukov popolnoma izvežbajo v izdelovanju krtač, pletenju košar ali v čem sličnem. Vendar pa ostanejo vedno odvisni od drugih ljudi, osobito tedaj, če hočejo dobiti primerno delo ali, če hočejo svoje izdelke za pošteno ceno prodati. Zavetišča potrebujejo slepci veliko bolj kot mutci iz razlogov že prej omenjenih.

Del bebcev in slaboumnih ostane vse življenje popolnoma nesposoben za vsako koristno delo. Oni ostanejo kot stalno breme v družini ali v občini, ako ni v deželi oskrbovalnice za nje. Ostali pa, ki za silo rijejo skozi življenje, kaj pogosto potrebujejo podpore usmiljenih src.

Snovalo se je nekje društvo za varstvo nenormalnih (nesrečnih) otrok. K predsedniku snovalnega odbora je prišel priprost delavec in je naznanil svoj pristop kot član ter plačal 4 K. Žena njegova je čitala v časopisu, da se snuje tako društvo, peljala ga je v otroško spalnico in rekla: »Glej, ljubi Bog nama je dal šest zdravih, nepohabljenih otrok. V zahvalo zato prispevajva po svoji moči k darovom, s katerimi se ublaži nesreča, ki je zadela druge družine.«

Koliko solz bi se posušilo, ko bi se na sličen način vsak izmed nas večkrat spominjal Gregorčičevih besed:

Odprti srce, odprti roke,
otiraj bratovske solze,
sirotam olajšuj gorje!

ki se prodaja v korist narodnih društev!

IVANKA:

Varčnost in skopost.

Čestokrat se zgodi na svetu, da zamenjavajo ljudje varčnost s skopostjo. Neki francoski pisatelj je dejal: Moder in reden mož devlje denar v svojo glavo, toda skrbno se čuva, da mu denar ne pride v srce. To se pravi: Z razumom in z vso skrbnostjo moramo štediti in zbirati gmotna sredstva za poznejša leta in za svoje potomce, ali to štedenje nam ne sme postati strast, ki ne privošči niti najbližjim prav ničesar.

Predvsem je potrebno, da gospodinja natančno ve, kakšne dohodke in kakšne stroške bo imela. Žena mora imeti vedno pred očmi, koliko ima vsak mesec ali vsak teden denarja na razpolago ter ne sme nalagati z razsipnostjo in ničemernostjo možu nepotrebne skrbi.

Pravilna in redna razdelitev mesečnih stroškov je prepotrebna podlaga zakonskega miru in vsakega ugodnega življenja. Živi, kakor moreš, a ne kakor bi rada ter pomni, da živiš predvsem za svojo rodbino, ne pa za vnanji svet! Vsakemu razumnemu človeku je vsekakor ljubša v skromnih razmerah živeča rodbina, kakor pa obitelj, ki živi v razkošju, a o kateri ve vsakdo, da tiči globoko v dolgovih.

Zato naj bi vplivale žene tudi na svoje može, da so v vsakem oziru skromni. Omilile naj bi jim dom, da bi ne zahajali v gostilne, kjer se čestokrat zapije ves tedenski zaslužek. Bridka resnica je, da je po mnogih krajih še vedno alkohol vladar med slovenskimi delavci, kmeti in tudi gospodi, dasi ne moremo tajiti, da je v tem oziru že dokaj bolje, kakor je bilo pred leti. Naloga slovenskih žen naj bi bila, da odvrtajo može od pijančevanja! Saj alkohol ugrabi človeku zdravje in denar. Pri današnji draginji pa že pri najmanjši lahkomišljenosti lahko stroški preokorajajo dohodke, in potem se začne življenje — na dolg, ki vodi v propast in uniči srečo tolikih rodbin.

Če torej nimaš velikega premoženja ali velike plače, kupuj vedno le najpotrebnejše in plačuj vse sproti! Na upanje jemlji pač le v najskejnejši sili. Nič ni hujšega, kakor plačevati dolgove, ki silno hitro rastejo... Ne pripravljaj celih gostij, nego kuhaj skromno, a okusno in skrbno, če so tvoji dohodki tudi skromni.

Zahtevajte Molinsko cikorijo!

Nikakor pa ne sme gospodinja skopariti pri hrani, ki bodi priprosta, toda zadostna in tečna. Mož in žena delata, torej morata tudi jesti; otroci rastejo, zato takisto potrebujejo dobro prirejene hrane. Tudi naj gospodinja ne zabi poslov, ki so ves dan na nogah in pri delu!

Neumestna je tudi varčnost v kulturnem oziru ter je ne-spametna žena, ki si nikdar ne privošči nikakega razvedrila, nego dela kakor tovarna živina, dokler slednjič ne omaga. Kakor telo potrebuje tudi duša svoje hrane.

Varčnost obstoja torej v tem, da znamo prav in pametno razdeljevati dohodke, ki ž njimi lahko razpolagamo in ne v stiskanju teh dohodkov, katere bi morda devali na stran ter s tem brezpotrebno kratili vsako ugodnost svoji družini.

Najbolj varčni pa moramo biti s časom. Benjamin Franklin je rekel: Bodite bolj varčni s časom nego s katerokoli drugo stvarjo, ker čas je blago, iz katerega je narejeno življenje!

? I ?	Najboljša ura sedanjosti: zlata, srebrna, tula, nikeljuasta in jeklena se dobi samo pri	? I ?
I K O		I K O
? O ?		? O ?
<h1>H. Suttner, Ljubljana</h1> <h2>Mestni trg</h2>		
? I ?	Lastna tovarna ur v Švici. Tovarniška varstvena znamka I K O	? I ?
I K O		I K O
? O ?		? O ?

Zahtevajte Holinsko žitno in sladno kavo!

◦ RAZNOTEROSTI ◦

Nov ženski poklic. Gdč. Marija Jermolova v Peterburgu, hči prejšnjega ruskega poljedelskega ministra, je že nekaj časa članica carske požarne brambe ter izvršuje prav tako poklic gasilca kakor njeni moški tovariši. Gdč. Jermolova je kot gasilka izredno ročna in urna ter je že večkrat stavila svoje življenje v največjo nevarnost, samo da reši druge. Ustanovila je tudi na kmetih več požarnih društev in se je pokazala na tem polju kot velik organizatorski talent.

Ženske zdravnice v Turčiji. Nedavno je sklenila turška vlada, da se prepuste k zdravniški praksi tudi ženske zdravnice, toda samo one, ki imajo turško državljanstvo. Ta sklep je jako velikega pomena že iz ozira na višjo izobrazbo turškega ženstva, ki je bilo doslej jako zanemarjano. Tudi je velike vrednosti zato, ker se stavijo moškemu zdravniku pri turških bolnih ženah velikanske ovire in presega sramežljivost Turkinj napram zdravnikom vse meje.

Prva ogrska pastorica. Madjari imajo tudi že svojo duhovnico, gospo Julijo Vargha, ki prireja krasne pridige in je izreden govorniški talent. Potovala je tudi po Sedmograškem ter je po različnih krajih prirejala pridige. Ga. Vargha je hči ogrskega škofa reformatorja Karla Sasza, ki je tudi ugleden pesnik.

◦ DOMA ◦

Zmešana mezga. Kuhaj v čedni prsteni posodi ali v kotličku $1\frac{1}{2}$ kg olupljenih zrezanih breskev, 1 kg češpelj ali sliv, 1 kg hrušek, 1 kg jabolk ter $\frac{1}{8}$ kg šipkovih jagod. Hruške in jabolka olupi in odstrani povsod peške. Ko je vse dovolj mehko, pretlači mezgo, prideni 1 kg sladkorja, kuhaj mezgo tako dolgo, da bo dovolj gosta ter jo spravi potem v kozarce.

Paradižnice. Vkuhavanje paradižnic ne da dosti posla, ker jih je treba le dobro skuhati in pretlačiti. Sitno je le to, ker jih smemo hraniti le v majhnih kozarcih. Ko namreč kozarec s paradižnično mezgo odpreš, se mezga prav kmalu pokvari, ker pride zrak do nje. — Zato pripravi paradižnično mezgo rajše takole: Skuhaj in pretlači $3\frac{1}{2}$ kg paradižnic, kakor ponavadi, prideni naposled za 10 v. salicila in prevri še enkrat mezgo. Potem deni paradižnice v velik kozarec, ki ga zaveži s pergamentnim papirjem. Tako pripravljene paradižnice se tudi na zraku ne pokvarijo.

Jabolčna mezga z ingverjem. Olupi dobra, malo kisla jabolka in jih zreži na listke. Za $1\frac{1}{2}$ kg teh listkov vzemi kilogram stolčnega sladkorja in $\frac{1}{8}$ kg celega ingverja, ki ga zaveži v malo vrečico iz tankega platna. To naj stoji dva dni. Potem skuhaj jabolka v mezgo, ki jo vedno

mešaj; odstrani naposled ingver in napolni z mezgo kozarce, katere dobro zaveži. Pazi pa, da bo mezga dovolj kuhana.

Ugledna »Kolinska tovarna« v Ljubljani.

Pošiljam Vam tu nekaj izkaznic, da vidite, da sem že dolgo redna odjemalka Vaše dobre in izvrstne kavine primese. Prosim, da mi določite Vašo tako dobro urejevano »Slovensko Gospodinjo«, brez koje ne bi smela biti nobena slovenska žena, ne dekle, ne gospa, ne gospodična, ker vsaka najde v njej razvedrila in pouka. Zato jo priporočam vsem, prvič, ker je Kolinska cikorija najboljše blago te vrste, a drugič ima vsaka odjemalka tega dobrega blaga še tako lepo urejen ženski list zastonj.

Vse Slovenke brez razlike stanu in mišljenja, podpirajte slovensko podjetje in ne nosite denarja drugorodcu židu v žrelo, ki hoče le nas potisniti iz naših stališč in krajev ter dati prednost in vse svojemu narodu, bodisi nemškemu ali italjanskemu.

Ne mislite, da so to malenkosti; ako kupi Slovenka pri tujcu en zabojček cikorije, to res ni dosti, toda če je teh Slovenk 100 ali 1000 ali 10.000, se pa vendar nabere tisočaki, s kojimi redimo tujca na škodo svojemu narodu.

Male stvari združene, rodijo velikansko delo, zato moramo na take male reči tudi gledati.

Vedno bodi naše geslo: »Svoji k svojim« tembolj priporočljivo, ako je to blago še boljše kakor drugod.

Želim Vam velikega napredka in uspeha v naročevanju »Kolinske cikorije«

in s spoštovanjem bilježim

Maša Gromova

Trst, Rojan, Scala santa 79.

≡ Špedicija in komisija ≡

„BALKAN“

Podružnica: Ljubljana, Dunaj. cesta 33
v „Prvem ljubljanskem javnem skladišču“.

Centrala v Trstu.

== Prevažanje blaga in pohištva. ==

Selitve s patent. selitvenimi vozovi
Skladišče. na vse strani. Zacarinanje.

Zmerne cene!

Točno in solidno!

Ceniki
zastonj in
poštne
prosti.

*

Uhani,
prstani,
briljanti.

Pozor! Kdor želi imeti
dobro uro, naj zahteva z znamko
„Union“ ker te ure
trpežne in natančne, dobe se pri

FR. ČUDNU

urar in trgovec, Ljubljana.

Delničar in zastopnik švicarskih tovarn
»Unions« v Bielu in Genevi.

Ustanovljeno 1832

Priznано najboljšę oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po
finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko povr-
šino, razpošilja po nizkih cenah

ADOLF HAUPTMANN, Ljubljana

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in plesarskih predmetov.

Ilustr. ceniki se dobe brezplačno.

Najnovejše blago. Nizke cene.

Vzorca na zahtevo pošti, prosto

NOVA TRGOVINA!

Kambriki, sateri, oksfordi, kotenina. Blago za ženske volnene obleke,
najmočnejše blago za moške obleke in vse zraven spadajoče potreb-
ščine priporoča večletni trgovski pomočnik tvrčke R. Miklauc

sedaj lastna
trgovina

F. GABRENJA Ljubljana

na trgu pri Jubilejnem mostu.

Edina

**KOLINSKA
KAVINA
PRIMES**

ZNAK TOVARNE.

je

najokusnejši

in edino

pristni slovenski izdelek

Modna in športna
* trgovina *

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

Nasproti glavne
* pošte *

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice, svilnate vezenine, čipke, čipkasto blago, vložki, fischus, Jabots, damski ovratniki in kravate, svilnati in baržun. trakovi, pozamentrija, porte, žnore, resice, krepince, krepki in flori za žalovanje.

— **Serpe** —
iz svile in čipk.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge in odeje za vozičke, sukanec za šivanje, pletenje — in vezenje. —

Dišave, mila in ustna voda.
Narodne vezenine,
zastave, trakovi, znaki i. t. d.

Perilne, volnene in svilnate

— **bluze** —

spodnja krila iz batista, klota, listra in svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste damskega perila, moderci, pasovi, rokavice, domači čevlji, galoše, nogavice, solnčniki, dežniki, pletene jope, čepice in gamaše za šport, žepni robci, kopalno perilo.

Posebni oddelek v I. nadstr. za
damske klobuke in slamnike,
oblike in vse nakitne predmete
za klobuke, pajčolani

kitničarija in delavnica za
moderniziranje klobukov
žalni klobuki vedno na skladišču.

Oddelek za gospode:

Klobuki, cilindri, slamniki in čepice.

Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, predprsnički, ovratniki, zapestnice, žepni robci, kravate, nogavice, rokavice, naramnice, podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo, dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase in zobe.

Za turiste:

pelerine, nahrbtniki, dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, vrvi, palice, cepini, dereze, aluminijeve — posode, thermos. —

Potrebščine
za sankanje, tenis in lovce.
Sokolske potrebščine.